

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2022 – 2035

Sigdal kommune

Innhold

1. Kommuneplanen og medvirkning	4
1.1 Kommuneplanens rolle og oppbygging	4
1.2 Medvirkning	5
2. Sentrale utviklingstrekk	6
2.1 Befolkning og demografi.....	6
2.2 Klimaendringer og det grønne skifte	6
2.3 Sysselsetting og næringsstruktur	7
2.4 Bolig-, sentrums- og tettstedsutvikling.....	8
2.5 Inkludering og frivilligheten	8
3. Satsingsområder og hovedgrep	9
Utrydde sult	11
God helse	13
God utdanning	15
Rent vann og gode sanitærforhold	17
Innovasjon og infrastruktur	19
Bærekraftige byer og samfunn	21
Stoppe klimaendringene.....	23
Liv på land	25
Samarbeid for å nå målene	27

Visjon:

I Sigdal kan vi skapa no` sammen

Sigdal kommune har ambisjoner om et:
Attraktivt Sigdal – en kommune for det gode liv
Innovativt Sigdal – en kommune for utvikling og
nyskaping

1. Kommuneplanen og medvirkning

1.1 Kommuneplanens rolle og oppbygging

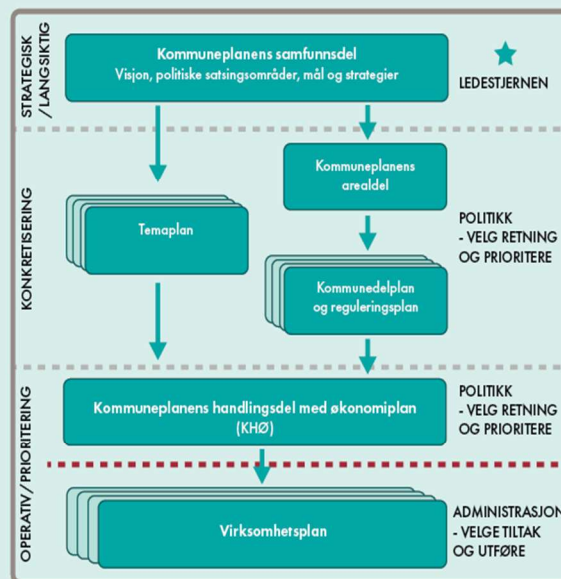
Kommuneplanen er kommunens viktigste styringsverktøy

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument, og består av en samfunnsdel og en arealdel. Dette dokumentet er kommuneplanens samfunnsdel og er en rullering av samfunnsdelen for 2015 – 2030.

Samfunnsdelen beskriver satsingsområder som kommunen har valgt å prioritere fram mot 2035. Planen skal være retningsgivende og et tydelig styringsverktøy for kommunens politiske og administrative ledelse. Den skal sikre en helhetlig og bærekraftig utvikling både for kommunen som helhet og for de enkelte tjeneområdene.

Samfunnsdelen skal gi føringer og legges til grunn for kommuneplanens arealdel og for alle andre underliggende planer (delplaner, temaplaner, handlingsprogram osv.). Bl.a. skal arealdelen kunne vise til sammenhengen mellom samfunnsdelen og forvaltning av kommunens arealer.

Samfunnsdelen skal følges opp av en handlingsdel. For Sigdal vil handlingsdelen bli samordnet med kommunens budsjettarbeid, og framkomme i en fireårig økonomiplan og budsjett for det enkelte året.

1.2 Medvirkning

For å lykkes med det strategiske og langsiktige planarbeidet er det avgjørende med bred medvirkning fra innbyggere, fritidsbeboere og andre berørte parter. Arbeidet med samfunnsdelen har vært gjort kjent på kommunens hjemmeside og FB side, på ulike FB sider til fritidsbeboere, det har vært direkte kontakt med enkeltgrupper og interesseorganisasjoner, jevnlig mediedekning i lokalavis med intervju av ordfører og intervju på Sigdal TV med ordfører og andre.

Det er tatt i bruk ulike metoder for å sikre en inkluderende og åpen prosess. Til tross for begrensninger (Covid -19) har kommunen fått inn innspill på vegne av 831 personer (inkl. 171 elever fordelt på 10 skoleklasser).

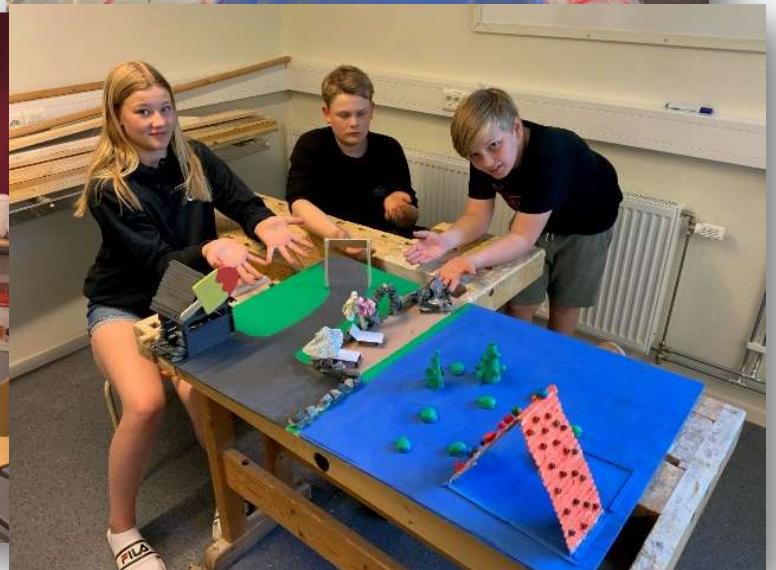
Innspillene har kommet som resultat av:

- Arbeid på skoler med tema bærekraft (film, plakater, modeller mm)
- Gjestebud
- Questback undersøkelse
- Enkeltinnspill

Proessen har gitt mye viktig innsikt og kunnskap som er tatt med videre inn i samfunnsdelen.

Det er gjennomført gjestebud der gjestevertter tok initiativ til å samles for å diskutere ulike tema. Kommunen hadde på forhånd utarbeidet såkalte «temakort» med forslag til spørsmål som kunne diskuteres.

En utstilling med arbeidet fra elevene i Sigdal ble presentert i forbindelse med Sigdalskonferansen 18.11.21.

2. Sentrale utviklingstrekk

Regjeringens perspektivmelding 2021 skisserer flere utviklingstrekk som også vil gjelde for Sigdal. De viktigste er:

- Endret befolknings sammensetning og folkehelseutfordringer
- Klimaendringer og det grønne skiftet
- Nye kompetansebehov og teknologisk utvikling
- Økt urbanisering

Norge og Sigdal har gode forutsetninger for å møte mange av disse utfordringene, bl.a. som følge av en relativ god og stabil økonomisk og sosial velstand.

2.1 Befolkning og demografi

Sigdal kommune hadde pr. 3 kv. 2021 3 492 innbyggere (SSB). I løpet av den siste tiårsperioden har kommunen hatt en befolkningsnedgang på ca. 0,15 % pr. år. Nedgangen skyldes fødselsunderskudd. Det har vært netto innflytting til kommunen, men nettoinnflyttingen har vært mindre enn å oppveie for fødselsunderskuddet.

Både SSBs framskriving og de fire scenariene fra Telemarksforskning viser en forventet nedgang i folketallet fram mot 2040. Telemarksforskningens prognoser med nøytral attraktivitet, viser en gjennomsnittlig årlig nedgang fra 2021 til 2040 på 0,7 %. Tall fra SSB viser en noe svakere nedgang.

Hvis Sigdal lykkes med å oppnå høy attraktivitet for næringsliv og bosetting anslås den gjennomsnittlige årlige nedgangen å bli langt mindre (ca. 0,2 %) (Telemarksforskning).

I 2021 har det ikke vært nedgang i folketallet. Dette tyder på at satsingen på nye boligfelt og innsats innen næringsutvikling gir grunnlag for å opprettholde folketallet. Boligbyggingen har de siste årene hatt en positiv utvikling, sett i forhold til

landsgjennomsnittet. Derfor er det viktig at denne innsatsen fortsetter med full styrke.

Utviklingen i alderssammensetningen ventes å bli som i de fleste andre distriktskommuner i landet; flere eldre og færre i yrkesaktiv alder og personer i grunnskolealder. Anslag fra SSB viser at antallet i aldersgruppen 67 år og over ventes å øke med ca. 27 % i planperioden (fram til 2036). For samme periode ventes en nedgang på ca. 26 % i antall barn i grunnskolealder. Dette vil få konsekvenser for tjeneste- og utgiftsbehovet for kommunen, statlige overføringer og nivået på den yrkesaktive befolkningen i kommunen framover.

Endret utvikling i befolknings- sammensetningen medfører behov for endringer og omlegging av det kommunale tjenestetilbudet. Flere oppgaver må løses på andre måter enn i dag.

Oppfølgingen av kvalitetsreformen «Leve hele livet» og «Aldersvennlige samfunn» blir viktig. Med forankring i bærekraftsmålene og overordnede planer skal kommunen som helhet ta ansvar for tiltak som fremmer et aldersvennlig lokalsamfunn. Dette gjelder innenfor samfunns- og arealplanlegging, innen byggesaksbehandling, arbeid med veier, parker osv. og tilrettelegging innen de enkelte tjenestene. Dette innebærer økt satsing på forebygging, digitalisering og velferdsteknologi, heltidskultur og kompetansebygging. Dette skal bidra til at eldre kan mestre livet lenger og ha trygghet for at de får den hjelpen de trenger når de trenger det.

2.2 Klimaendringer og det grønne skifte

Global oppvarming og tap av biologisk mangfold er blant de største miljøutfordringene som samfunnet står overfor i dag.

Sigdalsamfunnet må ta hensyn til klimautfordringene i den videre planleggingen. Innovasjon og omstilling til et mer miljøvennlig samfunn vil kunne gi muligheter for økt verdiskaping og nye arbeidsplasser innen mange næringer.

Sigdal kommune har ca. 5 000 fritidsboliger – de fleste i området rundt Norefjell. Kommunen skal gå fra å være en tradisjonell hyttekommune til en reiselivskommune. Dette vil bety flere tilreisende og økt trafikk, og en av de store utfordringene allerede i dag er økt biltrafikk og få kollektivtilbud. Et prioritert område er derfor satsingen inn i Testarena Norefjell.

Testarena Norefjell er et samarbeid mellom teknologimiljøene i Kongsberg og fjelldestinasjonen Norefjell. Målet er å utvikle et tilbud til det voksende markedet av ikke-kjørende tilreisende og til lokalbefolkningen rundt hele Norefjell. Man ser for seg at innen 2024 vil autonome busser trafikkere på Norefjell og erstatte mye av bilbruken på fjellet.

Testarena Norefjell handler også om hvilken teknologi og hvilke forretningsmodeller som må på plass for å tilby sømløse løsninger for å reise grønt - både innen persontransport og varetransport. Fokuset er rettet mot lokal handel og det skal være enkelt, klimavennlig og lønnsomt.

2.3 Sysselsetting og næringsstruktur

Sigdal har 1 843 sysselsatte som bor i kommunen og av disse er det 1 553 som har arbeidsplassen sin i kommunen (SSB 4. kv. 2020). Dvs. en netto utpendling på ca. 16 %. Utpendlingen er innen flere næringer, men først og fremst innen bygg- og anlegg, varehandel og undervisning. Innen helse- og sosialtjenester har kommunen en innpendling. Inn- og utpendlingen innen de nevnte næringene har vært relativt stabil de siste fem årene.

Sigdal har en variert næringsstruktur. De aller fleste virksomhetene er mindre enkeltforetak/familiebedrifter, med begrenset tradisjon for etablering og utvikling av nettverk og samarbeid mellom foretakene.

Foruten offentlig virksomhet, som sysselsetter ca. 28 %, er industri den næringen som sysselsetter flest - ca. 24 %. Ca. 16 % er sysselsatt innen bygg- og anleggsnæringen, ca. 9 % innen varehandel og reparasjon av motorkjøretøy, ca. 7 % innen primærnæring, ca. 4 % innen transport og ca. 4 % innen overnatting- og serveringsvirksomhet (SSB 2020). Bortsett fra en liten nedgang i antall arbeidsplasser fra 2019 til 2020, har det vært en vekst de siste årene.

Kommunen kan ha mye å hente på handelslekkasje til nabokommuner. Det meldes likevel om økt omsetning hos handelsnæringen både i Prestfoss og i Eggedal de siste årene.

Sigdal deltar i ulike interkommunale og kommunale nettverk, og er bl.a. en del av Kongsbergregionen. I tillegg er kommunen en del av nettverkssamarbeidet i Ringerike-regionen og med nabokommuner, spesielt innen ulike helsetjenester. Nettverksbygging og samarbeid på tvers av kommunegrenser vil bli en nøkkel til økt og endret kompetanse både innen privat næringsliv og offentlige tjenester.

Kommunens reiselivssatsing, med økte tilbud av tjenester og opplevelser rettet mot reiseliv og friluftsliv, vil bli viktige satsingsområder i framtida. Utvikling av kommunens natur- og kulturmiljø skal fortsatt være et attraktivt fortrinn i kommunen. Den store etterspørselen etter fritidsboliger og overnattingsmuligheter vil i tillegg tvinge fram innovative og bærekraftige løsninger for teknisk og annen infrastruktur (strøm, nettilgang, vei, vann/avløp o.l.) og for utnyttelse av arealer. Dette er en utvikling som kommunen må være rustet til å ta del i.

Privat næringsliv og offentlige tjenester vil gå gjennom store teknologiske endringer i framtida. Det skal være attraktivt å etablere

seg i Sigdal og kommunen skal være med på den innovative utviklingen som kreves for å få dette til.

2.4 Bolig-, sentrums- og tettstedsutvikling

Uansett framtidig aktivitetsnivå i kommunen, viser de ulike scenariene at det blir vanskelig å unngå en befolkningsnedgang. Dette er ikke særegent for Sigdal. Man regner med at to av tre kommuner vil få en befolkningsnedgang fram mot 2040, som følge av en relativ sterk urbanisering og som man anslår vil fortsette i de nærmeste årene.

En viktig oppgave for Sigdal framover vil derfor være å stoppe befolknings-nedgangen og være attraktiv for de som allerede bor i kommunen, for besøkende og for innflyttere. Til tross for prognoser som viser nedgang i folketallet framover, har kommunen en viktig målsetting om stabilisering og deretter økning i folketallet. Tiltak må spesielt målrettes mot barnefamilier og unge i etableringsfasen.

Sentrumsutvikling og utvikling av kommunens tettsteder med et differensiert boligtilbud, med møteplasser og aktiviteter vil være avgjørende for kommunens attraktivitet. Prestfoss er kommunens sentrum og Eggedal skal utvikles til en «fjellandsby», med senterfunksjoner knyttet til fjellet. Stedenes historie, kvaliteter og egenart skal styre utviklingen. Sentrene skal bygges opp rundt allerede eksisterende private og offentlige servicetilbud, og skal være gode møteplasser både for innbyggere og besøkende.

Det er behov for en ny gjennomgang av tilbudet på attraktive og tilpassede boliger i kommunen. Kommunen har mange store eneboliger og få mindre enheter tilpasset de som ønsker eller har behov for det. Et økt tilbud av attraktive, nye og tilpassede boliger vil være en viktig suksessfaktor for økt attraktivitet i kommunen som helhet.

Det er i dag få ledige kommunale tomter igjen i kommunen – de fleste er private. Her har kommunen mulighet til å gå inn med stimulerings tiltak for få i gang tiltak. Samarbeid med grunneiere og private utbygger vil derfor være svært viktig for å få videreutvikling i boligutbyggingen i kommunen. Framtidig boligbygging skal i hovedsak være i tilknytning til tettstedene Nerstad, Prestfoss, Nedre Eggedal og Eggedal, og nedbygging av dyrka mark skal unngås. Det er likevel ønskelig med spredt bosetting i hele kommunen, og søknader om å bygge spredt må møtes med positiv holdning.

2.5 Inkludering og frivilligheten

Demografiske endringer og et økende behov for offentlige tjenester, gjør at dagens velferdstjenester ikke er holdbare over tid. Myndighetene peker på et økt samarbeid med innbyggerne for å fremme aktivitet og frivillig innsats. Dette innebærer en overgang fra innbyggere som etterspør tjenester, til innbyggere som medarbeidere og samarbeidspartnere (Kommune 3.0).

Frivillige organisasjoner er pådrivere og viktige kanaler for interessegrupper og engasjerte innbyggere. De løser viktige samfunnsoppdrag, fremmer demokratiske verdier, forebygger utenforskap, sprer kunnskap, inkluderer og integrerer. Frivillig arbeid er ikke bare nyttig for de som mottar hjelpen, men også for de som deltar. Det kan gi meningsfull fritid, nye ferdigheter og et sosialt fellesskap.

Gjennom frivillig arbeid ytes det en betydelig innsats som supplerer og forsterker kommunale tjenester.

Mer ansvar for egen livssituasjon vil få en stor betydning i framtida (jf. Kvalitetsreformen «Leve hele livet» og «Aldersvennlige samfunn»). Det er derfor viktig at kommunen har en aktiv frivillighetspolitikk, med mål om å legge til rette for vekst og utvikling for frivilligheten som en uavhengig samfunnsaktør.

3. Satsingsområder og hovedgrep

FNs bærekraftsmål står sentralt i utviklingen av Sigdal kommune. Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov. Vi må med andre ord ikke bruke mer enn det vi har, og vi må ikke bruke det vi har dersom det går ut over framtidige generasjoner.

FNs bærekraftsmål består av 17 mål, som deles i tre dimensjoner:

- Økonomisk bærekraft
- Sosial bærekraft
- Miljømessig bærekraft

De tre dimensjonene henger tett sammen og påvirker hverandre. På samme måte henger alle kommunens satsingsområder sammen. Når kommunen skal ta beslutninger, må de vurderes opp mot alle de tre dimensjonene innen bærekraft.

Sigdal har utfordringer mer eller mindre knyttet til alle de tre dimensjonene, og spørsmålet om bærekraft er like alvorlige for Sigdal som for resten av Norge og verden ellers.

I tillegg til bærekraftsmålene er lover, forskrifter, politiske vedtak og overordnede styringssignaler fra stat, fylke og kommune samt kommunens økonomi viktige styringsdokumenter for samfunnsdelen.

Noen føringer har vært viktigere enn andre:

- Regjeringens og statsforvalterens nasjonale forventninger til regional og kommunale planlegging
- Folkehelsemeldinga og Kvalitetsreformen «Leve hele livet» og «Aldersvennlige samfunn».
- Regionale planer med føringer for kommuneplanarbeidet

Hovedgrepene Tidligere vedtatte mål i folkehelsearbeidet (Samfunnsdelen 2015 – 2030) skal videreføres:

- Innbyggerne i alle aldre og med ulike interesser skal trives
- Folk skal motiveres til å ivareta egen helse
- Utvikle differensierte boligområder for å fremme gode oppvekst- og levevilkår for alle
- Kommunen skal fortsatt være en av Østlandets mest attraktive destinasjoner for friluft- og fritidsaktiviteter

Visjonen for Sigdal kommune er:

I Sigdal kan vi skapa no` sammen

Visjonen uttrykker optimisme. Den oppfordrer alle som bor og har tilknytning til kommunen til sammen å være med på å utvikle kommunen mot 2035.

Samfunnsdelen kan oppsummeres slik:

Kommunen skal arbeide helhetlig med bærekraft, med ambisjoner om:

- Et attraktivt Sigdal – en kommune for det gode liv
- Et innovativt Sigdal – en kommune for utvikling og nyskaping

Gjennom bevisste valg skal Sigdal strekke seg mot ambisjonene på en bærekraftig og framtidsretta måte.

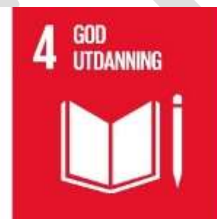
Sigdal har valgt ut ni av FNs bærekraftsmål som skal utgjøre det overordnede rammeverket for utviklingen av Sigdal-samfunnet. Dette betyr ikke at de øvrige FNs bærekraftsmål ikke er viktige for kommunen, men de ni som er valgt vurderes å ha størst relevans. I tillegg er flere av de andre bærekraftsmålene delvis innarbeidet i de nevnte ni.

Innsatsområdene under hvert av bærekraftsmålene viser de som skal ha spesielt fokus i planperioden.

Ambisjonene skal vise retningen på utviklingen fram mot 2035 og er nedfelt i innsatsområdene for de ni bærekraftsmålene.

Som en del av samfunnsdelen inngår prosjektet «Bærekraftig drift av Sigdal kommune». Prosjektet er en gjennomgang av ulike områder i kommunen som organisasjon, med tanke på en bærekraftig økonomisk og kvalitativ drift av kommunens tjenester i økonomiperioden 2022 – 2025. Det vises til egne prosjektplaner for dette arbeidet

Sigdals ni valgte bærekraftsmål

Utrydde sult

Foto: Torstein Aasen

Bærekraftsmål 2: Utrydde sult

Hovedmål:

Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring og fremme bærekraftig landbruk

Målet handler om at alle mennesker skal ha tilgang til næringsrik og bærekraftig mat hele året, og at ingen skal sulte.

Ut fra et beredskapshensyn bør vi produsere mest mulig av maten vi spiser sjøl. Det sikrer en stabil matforsyning, noe som er spesielt viktig i situasjoner som kan begrense tilgangen på importert mat. Vi har i dag har en sjølforsyningsgrad under 50 prosent, og vi er helt avhengige av å importere mat. Det kan gjøre oss sårbare i situasjoner som påvirker flyten av matvarer globalt. Krig, pandemier, klimaendringer og miljøkatastrofer er eksempler på slike situasjoner.

Matsikkerhet og arbeidet for å fremme et bærekraftig landbruk er blitt aktualisert den siste tiden. Det er ikke lenger en selvfølge at Norge får tilgang til import fra viktige korn- og matlagre i Europa og selvforsyning av matprodukter er blitt satt på dagsorden.

Sigdal kommune har et aktivt jordbruk og mange matprodusenter. Ca. 35 % av innbyggerne i Sigdal bor på landbrukseiendom og ca. 7 % er sysselsatt i primærnæringen. Sigdal kommune har med det et stort potensial for å være en viktig matprodusent av både korn og kjøtt.

Videreutvikling av lokal og kortreist matproduksjon vil bidra til at man tar bedre vare på maten som produseres. Det vil bidra til økt sikkerhet, til mindre sårbarhet og til økt bevissthet om hvor maten kommer fra.

Klimaendringene og miljøproblemer påvirker jordbruket og utfordrer matproduksjonen. Ekstremvær og endringer i nedbør og temperatur påvirker avlingene og fører til at flere kan oppleve redusert matsikkerhet. Bedre og mer miljøvennlig teknologi kan gi bøndene bedre avlinger, og gjøre landbruket mer robust mot effektene av klimaendringer.

Innsatsområder: Sånn skal vi gjøre det

- Stimulere til utnyttelse av alt landbruksareal til mat og fôr, hindre gjengroing og legge til rette for nydyrking på egnede områder
- Bevare dyrka og dyrkbar mark i størst mulig grad
- Styrke landbrukets posisjon og matproduksjonen i kommunen
- Stimulerer til økt produksjon av lokal og kortreist mat
- Være en pådriver for innovative tiltak som reduserer konsekvenser av klimaendringer i landbruket
- Styrke de lokale mattradisjonene med mat direkte fra bonden og fra naturen
- Koble lokale mattilbud med kommunens reiselivssatsing
- Stimulere til nettverksbygging og innovasjon blant matprodusentene
- Stimulere til samarbeid mellom aktører om matproduksjon, markedsføring og salg
- Bidra til reduserte utslipp fra landbruket ved å legge til rette for utslippsvennlige teknologier, nullutslipp eller hybrider for traktorer og andre redskaper
- Legge til rette for økt sysselsetting og etableringer knyttet til landbruket med tilleggsnæringer
- Stimulere til økt rekruttering og nyskaping

God helse

Siril Stegane

Bærekraftsmål 3: God helse/god livskvalitet

Hovedmål:

Sigdal skal sikre og fremme god helse og livskvalitet for alle, uansett alder

God helse er en av de viktigste kriteriene for god livskvalitet og et godt liv. Målet er valgt fordi folkehelse er kommunens største arbeidsområde/ansvar. Innbyggernes helsesituasjon påvirker deres mulighet til å delta i samfunnet og til å forme sine egne liv. Kvalitetsreformen «Lever hele livet» og «Aldersvennlige samfunn» er en av flere føringer for kommunen i dette arbeidet. Reformen vektlegger å tilrettelegge for et samfunn med gode løsninger for at alle kan leve et aktivt og fullverdig liv.

Mange forhold påvirker innbyggernes helse og livskvalitet. Eksempler på dette er tilgang til aktive nærmiljøer, inkluderende lokalsamfunn, de fysiske omgivelsene, oppvekst- og skoleforhold, tilgang på arbeid og forhold knyttet til levevaner. Idretten, med nær 2000 medlemmer, er en viktig faktor i det frivillige arbeidet og kommunen må også framover spille på lag med den. Idretten er en viktig faktor for å skape gode sosiale miljøer, økt trivsel og god folkehelse.

Forventede økte helseutgifter, endringer i befolkningssammensetning og økt/endret sykdomsbilde representerer store utfordringer for bærekraft.

Helsetjenestene skal være av god kvalitet og basert på innbyggerens behov. Kommunen har et ansvar for å skape løsninger som motvirker sosiale helseforskjeller og fremmer god helse for alle, slik at den enkelte innbygger mestrer eget liv og opplever god livskvalitet hele livet.

Helhetlig innsats for å dreie ressursene i retning av mer forebyggende og helsefremmende tiltak, er viktig for å oppnå god folkehelse og redusere risikoen for sykdom. Denne innsatsen gjelder også i møte med innbyggere som allerede har helseutfordringer.

God helse og livskvalitet skapes ikke av helsesektoren alene. Det er behov for involvering på en rekke arenaer og innen de fleste av kommunens tjenestoområder for å lykkes.

Nye løsninger for bærekraftige helsetjenester skal utvikles gjennom medborgerskap og samskaping. Det kreves en helhetlig og tverrfaglig tilnærming, økt samhandling på tvers av nivåer, sektorer og samarbeid mellom offentlige og private aktører.

Innsatsområder: Sånn skal vi gjøre det

- Innarbeide kvalitetsreformen «Lever hele livet» og «Aldersvennlige samfunn» i kommunens planarbeid, slik at våre innbyggere opplever flere aktive leveår med god helse og livskvalitet
- Innrette tjenestene i tråd med intensjonen i Barnevernreformen (Oppvekstreformen)
- Økt satsing på forebyggende arbeid og tidlig innsats blant barn og unge
- Økt satsing på forebygging, hverdagsmestring og velferdsteknologi i alle tjenester
- Økt fokus på folkehelseperspektivet i kommunens planarbeid
- Legge til rette for turstier og helsefremmende aktiviteter nær bo- og fritidsområder
- Forebygging og behandling av misbruk av narkotika og alkohol
- Utbygging av lærings- og mestringstilbud
- Tilrettelegge for og samarbeide om gode møteplasser og sosialt fellesskap i samarbeid med flere aktører
- Økt satsing på idrett og friluftsliv
- Ha brukermedvirkning i fokus – utvikle tjenester basert på spørsmålet «Hva er viktig for deg?»

God utdanning

Foto: Mette Strand

Bærekraftsmål 4: God utdanning

Hovedmål:

Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle

Målet er valgt fordi utdanning er grunnlaget for å bedre innbyggernes livskvalitet, og med spesiell vekt på barn og unges framtidsmuligheter. God og riktig utdanning påvirker innbyggernes mulighet til å delta i samfunnet og til å forme sine egne liv.

Gode utdanningsløp skal være varierte, fleksible og helhetlige. Det skal fremme innbyggernes kunnskapsutvikling, ferdigheter og holdninger. Det skal være tilpasset den enkelte, slik at de opplever å mestre eget liv og til å delta i samfunnet og være en del av et fellesskap med andre.

Kritisk refleksjon, kildekritikk og respekt for andre mennesker, dyr, natur og miljø vil bli stadig viktigere i et bærekraftig samfunn. Gjennom god utdanning skal alle få mulighet til å utfolde seg ut ifra sine egne premisser, de utvikler skaperglede, engasjement, nysgjerrighet og lyst til å utforske. Kulturelt

mangfold og respekt for den enkeltes overbevisning ligger til grunn for arbeidet med læring og utdanning.

Læring skal skje innenfor trygge fysiske og psykososiale leke- og læringsmiljøer. Det å fremme den enkeltes mentale og fysiske helse, vil være avgjørende for god læring og utvikling.

God utdanning kan skje på mange arenaer; i barnehage, grunnskole, videregående skole, kulturskole, idrettsklubber, innen voksenopplæring og kulturtilbud.

Samspillet mellom de ulike arenaene kan bidra til en trygg, inkluderende og helsefremmende utdanning, der den enkelte utvikler livsmestring og kompetanse for fremtiden. Læringsarenaene vil til sammen motvirke utenforskap, fremme tilhørighet, engasjement og medborgerskap.

Innsatsområder: Sånn skal vi gjøre det

- God og tilpasset opplæringen i barnehage og skole
- Arbeid med god psykisk helse blant barn og unge
- Gode profesjonsmiljøer i skole og barnehage
- Variert kulturskoletilbud i kommunesentrene
- Helhetlig og godt koordinert samarbeid mellom barnehage og skole, og mellom skoler, for å sikre gode overganger
- Godt barnehage- og skole-hjem-samarbeid
- Godt tverrsektorielt samarbeid i tjenester til barn og unge (inkl. Barnevernreformen)
- Godt samarbeid mellom skole og næringsliv
- Robuste skoler og barnehager med god voksentegethet, og fortsatt skoletilbud på Nerstad, i Prestfoss og i Eggedal
- Fokus på å oppfylle lokale utviklingsmål, i Kunnskapsløftet L-20, Rammeplanen for SFO og Rammeplanen for barnehager
- Offensiv satsing på digitale verktøy i skolen videreføres
- Legge vekt på fysisk aktivitet og ernæring blant barn og unge
- Arbeide for å hindre skolefravær for å forebygge frafall i hele utdanningsløpet

Rent vann og gode sanitærforhold

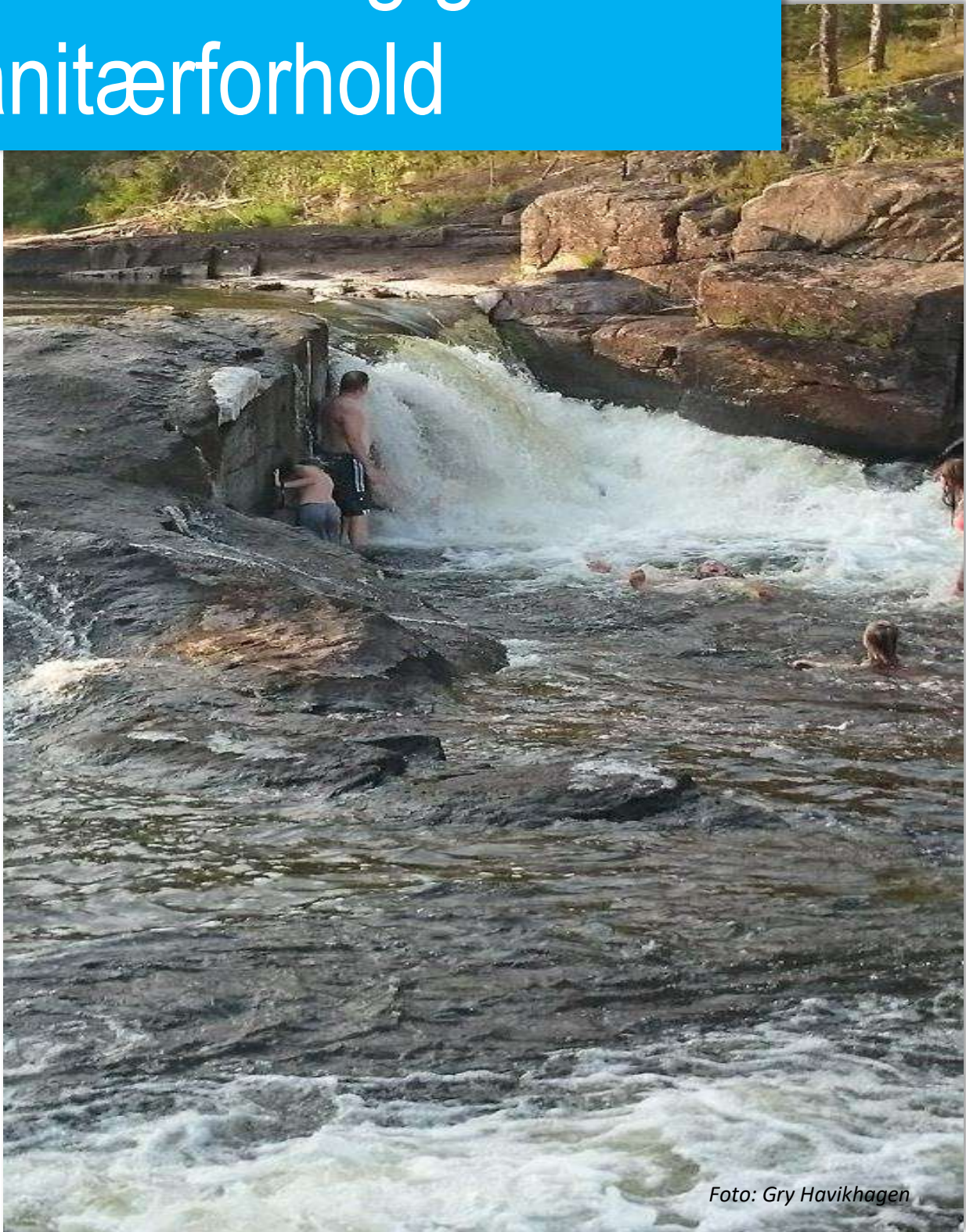

Foto: Gry Havikhagen

Bærekraftsmål 6: Rent vann og gode sanitærforhold

Hovedmål:

Sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle

Målet er valgt fordi alle skal ha en god standard på vann og sanitære forhold. Utvikling av nye boligområder og ny fritidsbebyggelse i fjellet gjør at kommunen legger spesielt vekt på dette målet.

Vann og avløp er en del av den grunnleggende tekniske infrastrukturen i en kommune og omfatter bl.a. overvann- og flomtiltak, vann- og avløpsanlegg og renovasjon. Tilgang til god og klimavennlig teknisk infrastruktur vil være avgjørende for prioriteringer av nye utbyggingsområder.

Kommunen har satt krav til tilknytningsplikt, for eksisterende og nye boliger og fritidsboliger, til offentlig eller privat vann og avløp. Det er et mål at alle boliger og fritidsboliger skal ha tilgang til gode vann- og

avløpsløsninger. Innenfor de økonomiske og tekniske begrensningene som finnes skal flest mulig tilknyttes felles vann- og avløpsanlegg. Det er i den sammenheng gjort store investeringer på fjellet for å knytte eksisterende og nye fritidsboliger til det nye renseanlegget i Krødsherad. Kommunen skal føre tilsyn med spredte avløpsanlegg for å påse at disse ikke bidrar til forurensning.

Det forventes å være nødvendig med betydelige investeringer også i årene fremover for å imøtekomme utbyggingsbehovet som kommunen har.

Innsatsområder: Sånn skal vi gjøre det

- Vann og sanitærforhold i fjellet skal være i takt med utbygging av fritidsboliger
- Økt satsing på attraktive møteplasser og aktiviteter langs fjorder og elver
- Prioritere god og sikker teknisk infrastruktur knyttet til vann og avløp
- Sikre reduksjon av forurensing i vann gjennom kartlegging, krav, tilsyn og tilrettelegging
- Økt fokus på god overvannshåndtering ved å gjennomføre tiltak både i eksisterende og nye utbyggingsområder

Innovasjon og infrastruktur

Bærekraftsmål 9: Innovasjon og infrastruktur

Hovedmål:

Et framtidsrettet og bærekraftig samfunn i kontinuerlig utvikling, med solid og tilpasset infrastruktur

Målet er valgt fordi kommunen vil arbeide for innovative og fremtidsrettede løsninger innen offentlige tjenester og lokalt næringsliv. Kommunen skal ha en digital og grønn infrastruktur av en kvalitet som tilfredsstiller dagens og morgendagens krav.

Økt bruk og tilpasset utvikling av informasjons- og kommunikasjonsteknologi, samt fysisk infrastruktur vil kunne øke muligheten for innovative og miljømessige løsninger.

Grønn infrastruktur består også av områder i nærmiljøet (turstier, naturmangfold osv.), som er viktige for folk der de bor, og av områder som er viktige for folks opplevelse av natur- og friluftsliv innenfor et større område.

Innovasjon kan defineres som «å skape verdier på nye måter». Videreutvikling av kommunes innovasjonsevne vil være avgjørende for å øke verdiskapningen og for å

sikre en bærekraftig tjeneste- og samfunnsutvikling fremover.

Den digitale utviklingen og det grønne skiftet vil kreve stor omstillingsevne i næringslivet og i det offentlige.

Andre deler av næringslivet opplever utfordringer knyttet til konjunktursvingninger, som for eksempel reiseliv. Omstilling er nødvendig for å møte disse utfordringene, og dette krever ny kompetanse.

Evnen til å ta i bruk ny teknologi og nye løsninger vil kreve samhandling, bygging av nettverk, utvikling av partnerskap både lokalt, regionalt, nasjonalt og i noen tilfeller internasjonalt. Tilgang til kompetanse gjennom samarbeid med universitets- og høyskolemiljøer vil derfor være vesentlig.

Kommunen skal i tillegg ha fokus på å sette av nye næringsarealer.

Innsatsområder: Sånn skal vi gjøre det

- Ny avkjøring fra RV 350
- Fokus på jevn og nødvendig opprusting av FV 287 og de andre fylkesveiene
- Tilgang til høyhastighets digitalt nett til alle
- Robust tilgang på elektrisitet, vann og avløp i hele kommunen
- Økt tilrettelegging for mobilitet basert på nullutslippsmålet i hele kommunen
- Sikre tilgang til tilrettede næringsarealer i kommunens arealplaner til enhver tid
- Styrke Sigdals posisjon i reiselivsregionen Norefjell
- Styrke samarbeidet med Kongsbergregionen
- Stimulere til grønn og innovativ næringsutvikling basert på privat og offentlig samarbeid
- Stimulere dagens næringsliv til aktiv deltagelse i det grønne skiftet gjennom økt tilgang til kompetanse og kompetent arbeidskraft
- Utvikle framtidsrettede og bærekraftige tjenester for hele Sigdalssamfunnet
- Transportmuligheter til og fra aktiviteter
- Fokus på kollektivtilbud knyttet opp mot tog
- Økt satsing på opplæring for innbyggere innen IT-teknologi (og spesielt mot eldre)
- Oppfølging av trafikksikkerhetsplanen (bl.a. gang- og sykkelveier)
- Økt satsing på grønn infrastruktur (både teknisk/fysisk og bruk av arealer)
- Arbeide for å beholde og rekruttere samfunnskritisk personell

Bærekraftige byer og samfunn

Foto: Fra Mulighetsstudiet i Eggedal

Bærekraftsmål 11: Bærekraftige byer og samfunn

Hovedmål:

Gjøre tettsteder og bosettinger inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige

Målet er valgt fordi utvikling av kommunens tettsteder er en viktig forutsetning for utviklingen av kommunen som helhet.

Satsing på kommunens tettsteder vil kunne gi økt attraktivitet, konkurransekraft og samhandling innenfor det enkelte tettstedet, men også for kommunen som helhet.

Tettstedsutvikling gir mindre avstand mellom bosted og tjenester og krever mindre, men annen type infrastruktur enn ved spredt utvikling. En forutsetning for å styrke tettstedene er å lokalisere ny virksomhet til tettstedene, og begrense lokalisering av bilbasert handel og arbeidsplasser utenfor. I tillegg styrkes tettstedene ved å knytte aktiviteter sammen med gang- og sykkelforbindelser og kollektivtilbud.

Tettsteder er viktig for å sikre allmenn tilgang til boliger, arbeid, service, møteplasser osv. og for kommunens attraktivitet.

Tettstedsutvikling har vist seg å være noe av det viktigste man kan gjøre for å gjøre steder og kommuner attraktive for næringsliv,

besøkende og innbyggerne. Viktige virkemidler er aktive og åpne fasader på bakkeplan, ta sentrum tilbake fra bilene og tilbake til de myke trafikantene (barn, unge, eldre, gående, syklende osv.), skape møteplasser, lokalisering av bygg som generer besøk og aktivitet (skoler, bibliotek, kultursentra osv.) osv.

Ensomhet og utenforskap er en stor helseutfordring i samfunnet, både blant eldre og yngre. Tettstedsutvikling vil kunne være et viktig verktøy for inkludering og nettverksbygging.

Utbygging av tettstedsnære boliger vil kunne frigjøre eneboliger til barnefamilier, og utvikling av boformer med vekt på fellesskapsløsninger kan redusere ensomhet på tvers av generasjoner. Dette er vel så viktig i små lokalsamfunn som i større byer.

Selv om det er viktig med nytenking og en positiv utvikling av tettstedene, vil kommunen være åpen for bosetting og næringsaktivitet i hele kommunen.

Innsatsområder: Sånn skal vi gjøre det

- Legge til rette for differensierte boliger og sosialt mangfold i Nerstad, Prestfoss, Nedre Eggedal og Eggedal
- Skape trygge trafikale bomiljøer med nærhet til gang- og sykkelveier
- Økt satsing på aldersvennlige boliger i sentrum
- Videreutvikle Prestfoss' rolle som kommunesenter
- Skape møteplasser og aktiviteter i sentrum
- Utvikle Eggedal til en «fjellandsby», med boliger, tjenester og aktiviteter som knyttes til fjellet
- Videreutvikle Haglebu som reiselivssenter
- Legge til rette for medvirkning og deltagelse i kommunens planleggingsarbeid
- Nye boligområder skal ha nærhet til tilrettelagte friluftsområder og rekreasjonstilbud
- Aktivt samarbeid mellom kommunen og utbygger/grunneier
- Legge til rette for tettstedstilpasset næringsutvikling i tilknytning til boligområdene
- Sentrumsnære områder i Prestfoss og Eggedal skal videreutvikles på fotgjengerens premisser
- Aktiv bruk, bevaring og vedlikehold av kommunens kulturbygg og verdifullt kulturlandskap
- Legge til rette for spredt bosetting i hele kommunen
- Legge til rette for næringsaktivitet også utenfor tettstedene

Stoppe klimaendringene

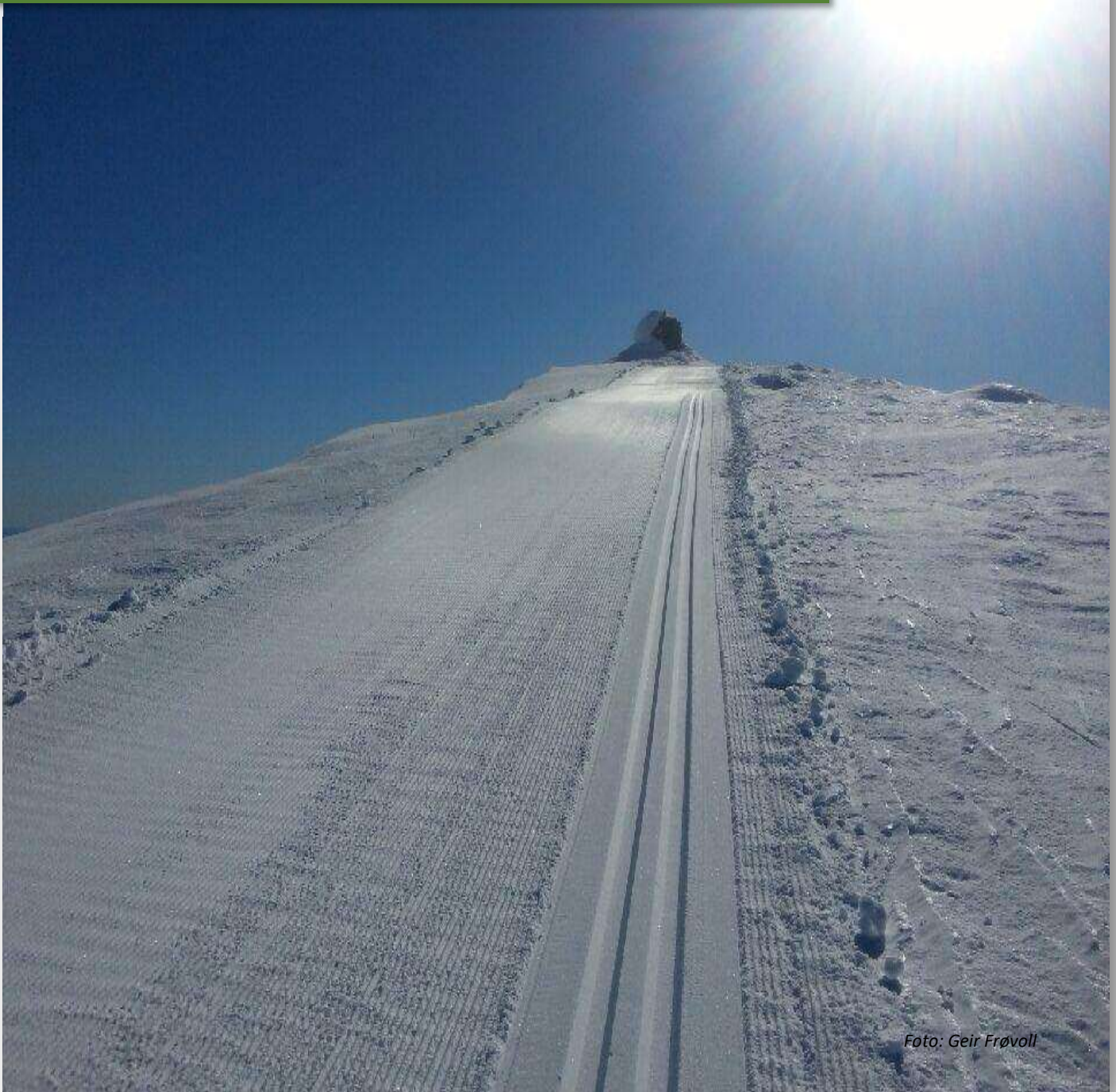

Foto: Geir Frøvoll

Bærekraftsmål 13: Stoppe klimaendringene

Hovedmål:

Stopp klimaendringene. Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.

Målet er valgt fordi klimaendringene er en av de største samfunnsutfordringene vi har i dag – både internasjonalt, nasjonalt og lokalt. Endringer som vi har sett i løpet av de siste tiårene har hatt negative virkninger på både natur og mennesker.

Norge har som mål å redusere utslippet av klimagasser med 50 til 55 prosent innen 2030. Dette er nødvendig for å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader. Stiger temperaturen mer enn det, vil klimaendringene bli ukontrollerbare.

Det er i stor grad kommunene som må svare på de globale klimautfordringene. Framtidig arealdisponering vil være en av flere virkemidler som vi vet vil ha stor betydning for klimarelaterte problemstillinger. Dette fordrer god planlegging med tanke på lokalisering av næringsvirksomhet, boliger, utvikling av tettsteder, fritidsboliger, tjenester og infrastruktur.

Innsatsområder: Sånn skal vi gjøre det

- Legge til rette for grønn mobilitet, gang- og sykkelveier
- Det vurderes miljøvennlige alternativer når kommunens kjøretøyer skal skiftes ut. Det tas også hensyn til egnethet og beredskap
- Stimulere til grønn næringsvirksomhet
- Sette krav til miljø- og bærekraftigstiltak i reguleringsplaner
- Utarbeide en helhetlig kommunal klimastrategi (KLEM – klima/energi/miljø)
- Økt kompetanse innen klima og miljø
- Utnytte handlingsrommet i reglene om offentlige anskaffelser og legge til rette for at lokale aktører kan konkurrere om offentlige innkjøp
- Motivere lokale bedrifter til å delta aktivt i anbudskonkurranser
- Etterspørre tjenester med krav til lave klimaavtrykk

Liv på land

Foto: Erland Braathen

Bærekraftsmål 15: Liv på land

Hovedmål:

Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold.

Global oppvarming truer livsgrunlaget vårt, og gir betydelig økt risiko for konsekvenser både for økosystemer, mennesker og samfunn over hele verden. Å begrense temperaturøkningen på jorda krever raske og omfattende endringer i de fleste samfunnssektorer. Klimautfordringene er globale, men må løses lokalt.

Målet er valgt fordi kommunen har store naturressurser som må sikres en bærekraftig forvaltning. Kommunen har ansvar for å ivareta en bærekraftig areal-, bolig-, fritids- og transportplanlegging.

Sigdal er en attraktiv bo- og fritidskommune og kommunens videre satsing på økt reiseliv og tilbud innen disse områdene er viktig for en kommune som Sigdal. Framtidig planlegging skal sikre en balanse mellom vekst og vern.

Innovasjon og omstilling til et mer miljøvennlig samfunn gir muligheter for økt verdiskapning og økt attraktivitet for både innbyggere og fritidsbeboere.

Kommunen vil forvalte natur- og kulturverdiene på en god måte.

Innsatsområder: Sånn skal vi gjøre det

- Etablere et nasjonalt senter for skog
- Sikre sammenhengende grøntarealer og friluftsområder
- Videreutvikle kommunens kunst- og kulturattraktiviteter
- Fortetting (i hovedsak) framfor å bygge ned nye arealer
- Bevare snaufjellet som friluftsområde, men ha åpning for frilftsaktiviteter i fjellsonen
- Vektlegge forebyggende arbeid med flom og ras i utsatte områder
- Bevare myrområder i størst mulig grad og sikre vannresvoarer
- Utarbeide en kulturminneplan som gir et godt kunnskapsgrunnlag og oversikt over kulturminner og kulturmiljøer i kommunen

Samarbeid for å nå målene

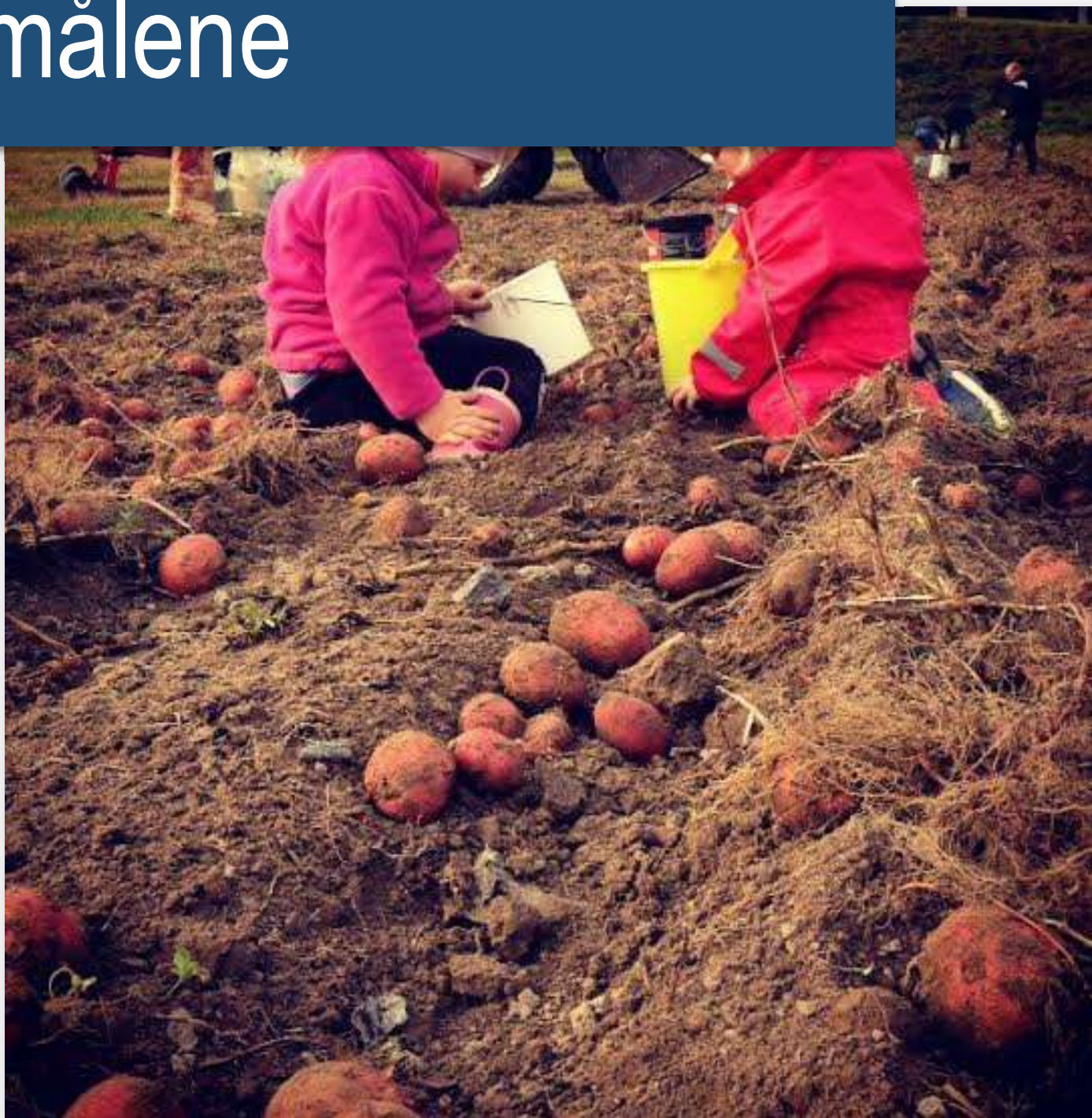

Foto: Laila Mona Hvila

Bærekraftsmål 17: Samarbeid for å nå målene

Hovedmål:

Styrke gjennomføringsmidlene og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling.

Målet er valgt fordi det er en forutsetning for å nå de andre bærekraftsmålene. De enkelte målene hver for seg har begrenset verdi dersom de ikke sees i sammenheng. Målene skal fungere som en felles global, nasjonal og kommunal retning i det videre arbeid.

Sigdal kommune kan ikke løse oppgaver og utfordringer alene. Et stadig mer nettverksorientert samfunn, med nye teknologiske muligheter, forutsetter mer samarbeid for å utvikle fremtidsrettede løsninger.

Kommunen har en ambisjon om en samfunns- og tjenesteutvikling med høy grad av innbyggermedvirkning og samarbeid med ulike aktører.

Ved å utvikle effektive modeller og tilrettelegge for inkludering kan kommunen gjøre det enklere for frivilligheten, næringslivet og andre aktører å delta aktivt for å løse samfunnsutfordringene. Dette vil kunne åpne for økt innovasjon, mindre utenforskap og økt kunnskap i alle miljøer.

Sektorovergrepene arbeid internt i kommunen og samarbeid med næringsliv og sivilsamfunnet skal ligge som en premiss for kommunal aktivitet og for et bærekraftig Sigdal.

Innsatsområder: Sånn skal vi gjøre det

- Økt samarbeid mellom næringsliv, det offentlige og frivilligheten
- Bærekraftig utvikling og tiltak skal synliggjøres i alle ledd
- Være en pådriver for å skape nye arenaer for samarbeid, på tvers av kommunegrenser og interesser
- Være en pådriver for mer aktivt å innlemme ungdom og fritidsbeboere i kommunens plan- og utviklingsarbeid
- Videreutvikle samarbeid med Kongsbergregionen og andre interkommunale samarbeidspartnere
- Videreutvikle arbeidet med *ett fjell* (Norefjell)
- Videreutvikle digitale løsninger for samskaping og involvering blant innbyggere og fritidsbeboere
- Økt satsing på frivillighetsarbeid
- Økt satsing på lokalt offentlig og privat samarbeid
- Økt satsing på samarbeid på tvers av sektorene i kommunen